

Start-PM: Farsta Slottsviks biotopskyddsområde

Förslag till beslut

Start-PM för bildandet av Farsta Slottsviks biotopskyddsområde på del av fastighet Gustavsberg 1:180 godkänns.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

Biotopskyddsområde föreslås utredas på en 16,5 hektar stor yta som är del av Gustavsberg 1:180. Värdefulla miljöer med mycket gamla träd, främst ek men även exempelvis tall, finns inom området. Det är även en viktig kulturmiljö samt en friluftsytta för stora delar av Gustavsberg. Många rödlistade och skyddade arter förekommer här och området utgör en betydande del av ek-nätverket i Gustavsberg.

Farsta Slottsviks samfällighetsförening har tagit initiativ till att skydda marken då de har svårt att mäta med skötseln. Inte minst på grund av ökad användning av området som friluftsområde då Gustavsberg har växt genom åren.

Det bedöms viktigt att skydda ytan och fortsatt sköta den för att värdena inte ska gå förlorade. Skydd av området bedöms bidra positivt till kommunens miljömål samt nationella miljömål och tillser ekosystemtjänster kopplade bland annat till rekreation och folkhälsa säkras för framtiden.

Bakgrund

I området Farsta Slottsvik, på del av fastigheten Gustavsberg 1:180, se figur 1, förekommer ekmiljöer av mycket högt värde för natur och friluftsliv. Det är även en viktig kulturmiljö där traditionell skötsel under hundratals år har format och möjliggjort ekmiljöerna. Utöver gamla ekar finns inslag av gammal tall och hassel samt ängar vilka möjliggör viktiga brynzoner för de gamla träden. Många rödlistade och skyddade arter förekommer i området. Det är en viktig del av ek-nätverket i Gustavsberg där bland annat de befintliga biotopskyddsområdena Ebbalund, Mölnvik och Farstadal ingår samt i viss utsträckning Farstaborg.

Markägaren, Farsta Slottsviks samfällighetsförening, har tagit initiativ till att skydda marken så att området kan bevaras och skötas för framtiden. På extra föreningsstämma 2024-01-31 fattades enhälligt beslut om att styrelsen kan fortsätta (inledande dialog hade då redan hållits) arbeta med kommunen avseende eventuellt bildande av biotopskyddsområde. Föreningen har idag svårt att mäta med skötseln, särskilt då många besökare ifrån framförallt Porlinskarverten använder området som friluftsområde vilket medför ökade skötselbehov. Skötsel av naturmarkerna har medlemmarna hittills gjort själva eller med hjälp av bidrag från

Länsstyrelsen. Utan tidigare bidrag bedöms markerna idag ha varit mycket mer igenväxta och jätteekar och andra värdefulla träd hade sannolikt dött. Möjligheten att söka externa bidrag är numera begränsad.

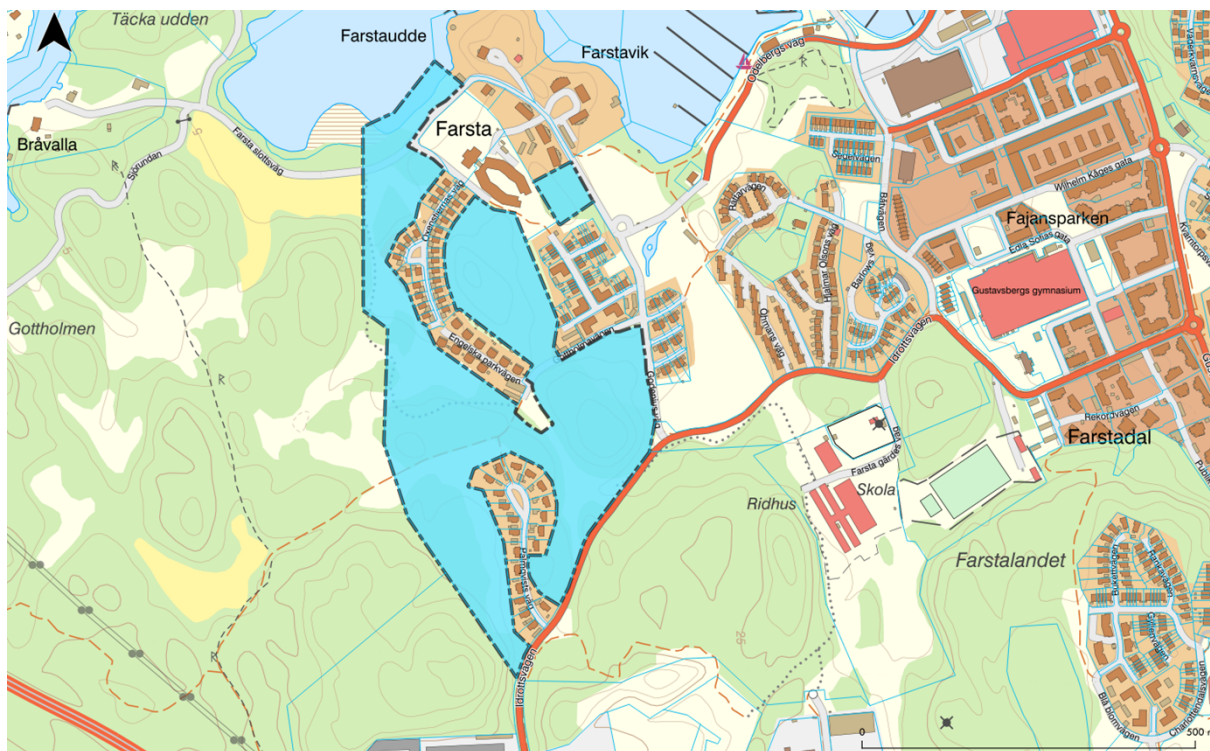
Biotopskyddsområden kan bildas av antingen Länsstyrelse, Skogsstyrelsen eller kommun. Vilka biotoper som får skyddas av en kommun framgår av bilaga 2 och 3 till *förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (1998:1252) m.m.* De är högst 20 hektar stora och används för att skydda utpekade biotoper. I detta fall avses främst mark med mycket gamla träd, även om viss överlappning med andra biotoper kan förekomma.

Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Utöver dessa bestämmelser kan särskilda ordningsföreskrifter gälla.

Ärendebeskrivning

Biotopskyddsområde föreslås utredas på del av Gustavsberg 1:180 (område 1) enligt figur 1 med mål om att skydda och upprätthålla miljöer med mycket gamla träd. Området har mycket högt värde för natur, kultur och friluftsliv. Allra högst är värdena för ekar men även exempelvis gammal tall förekommer. Utredningsområdet är 16,5 hektar stort. Gränsen och storleken på slutligt förslag till biotopskyddsområde utreds i processen.

Enligt miljöbalken kan planlagd mark skyddas om skyddet inte strider mot detaljplan eller områdesbestämmelser. Små avvikelser får ändå göras om syftet med detaljplanen eller bestämmelserna inte motverkas.

Figur 1. Markerat i blått syns ovan utredningsområdet på 16,5 hektar för biotopskyddsområde i Farsta Slottsvik på del av Gustavsberg 1:180 (område 1). Notera att utredningsområdet inte är samma sak som slutlig gräns, den tas fram under arbetets gång.

Bedömning

Ett biotopskyddsområde bedöms vara lämpligt att utreda på ytan som markerats i Figur 1 på grund av höga värden för natur, kultur och friluftsliv som utan regelbunden skötsel riskerar gå förlorade. Det är också lämpligt med kommunal skötsel av området då byggnationen av Porslinskvarteren sannolikt bidrar till en stor del av den skötsel som krävs med avseende på friluftslivet. Utredningen bedöms ta 1-2 år.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen och framtagande av beslutsdokument och skötselplan bedöms i huvudsak kunna hanteras av tjänstepersoner och inom befintlig rambudget. Iordningställande och inmätning samt markering av gräns behöver investeringsmedel. I nuläget är det svårt att uppskatta beloppet innan utredningsarbetet av biotopskyddet är påbörjat och genomfört. Markåtkomstfrågor och bidragsmöjligheter undersöks också i utredningsprocessen.

Skötselkostnad efter överlämning till Tekniska Driftsavdelningen är svår att uppskatta i tidigt skede men bör, med hänsyn till inflation, hamna på ca 100 000 – 200 000 kronor per år. Kulturmiljöer med ek och områden med många anläggningar för friluftslivet är mer kostsamma att sköta än till exempel tallhällmarker som oftast är bäst att lämna för fri utveckling.

Områdets ekosystemtjänster bevaras och dessa bedöms ha ett högt monetärt värde, men att uppskatta en siffra är inte möjligt utan vidare forskning.

Konsekvenser för näringslivet

Inga särskilda konsekvenser bedöms uppstå för näringslivet.

Konsekvenser för miljön

Formellt skydd av natur är en av de effektivaste metoderna för att bevara biologisk mångfald. Gamla träd och jätteträd har blivit mycket sällsynta i Sverige på grund av skogsbruk och exploatering, varav kvarvarande områden är mycket skyddsvärda. I det här fallet är skötsel också nödvändig för att upprätthålla kulturlandskapets värden.

Skydd av området bidrar också till att uppfylla kommunens inriktningsmål *En miljö- och klimatomfattigt hållbar kommun* samt resultatmålen *Hållbara ekosystem, Hållbar mark- och vattenanvändning* och *Begränsad klimatpåverkan* och målen i kommunens miljö- och klimatplan 2020 - 2030. Det bidrar dessutom till de nationella miljö kvalitetsmålen *Ett rikt växt- och djurliv, Levande skogar, En god bebyggd miljö* och *Begränsad klimatpåverkan*. Områdesskydd bidrar till en rik biologisk mångfald och ekosystem i balans, vilket i sin tur ökar möjligheten att hantera klimatrelaterade händelser och långsiktig klimatanpassning.

Skydd och fortsatt skötsel av området kan bidra positivt till statliga åtgärdsprogram för hotade arter och miljöer.

Konsekvenser för medborgarna

Att skydda området innebär att ekosystemtjänster kopplade till rekreation och folkhälsa bevaras till gagn för medborgarna. Området är tätortsnära vilket förstärker värdet för friluftslivet. Föreskrifterna kan innebära en viss inskränkning av allemansrätten men samtidigt säkras och sköts området för framtidens friluftsliv.

Konsekvenser för barn

Barn bedöms inte påverkas direkt utöver vad som framgår för konsekvenser för medborgarna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för Strategisk samhällsplanering. Dialog har förts med Tekniska driftsavdelningen, Länsstyrelsen i Stockholm och Farsta Slottsviks samfällighetsförening.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Tjänsteskrivelse: ” Start-PM: Farsta Slottsviks biotopskyddsområde”	Föreliggande
2	Protokoll extra stämma FSS 2024	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Kultur och fritidskontoret

Miljöstrateg

Farsta Slottsviks samfällighetsförening

Viktoria Callenmark

Kommundirektör

Sofia Vogel

T.f. Kontorschef samhällsbyggnadskontoret